

Petar Pejaković, reditelj: Grad Kotor treba da bude glavni lik predstave koja će progovoriti o njegovim ljubavima, o njegovim zabludama, o njegovim problemima, o njegovim čarolijama, o njegovim smijurijama i tragedijama... Svi zainteresovani građani mogu da se uključe i postanu stvaraoci ove predstave. Mogu da ispričaju svoje priče, daju ideje i time doprinesu stvaranju teksta predstave. Mogu da se uključe i kao glumci i da svoje priče odglume na pozorišnoj sceni. Pridružite se "Pozorištu o Kotoru"!

ŽURNAL POZORIŠTA O KOTORU #01

Decembar 2015.

Pozorište o Kotoru - dokumentarno, skupno osmišljeno pozorište zajednice

Foto: Aleksandra Kapetanović

Projekat nevladine organizacije Expeditio „Pozorište o Kotoru“ kroz procesni rad reditelja Petra Pejakovića sa stanovnicima Kotora treba da iznjedri dokumentarnu pozorišnu predstavu sa ciljem da se prikažu posebnosti, ali i problemi koji tište stanovnike/ce Kotora... S obzirom da osnovu predstave čine priče građana/ki, poziv za uključivanje u ovaj specifični pozorišni proces otvoren je za sve, bez obzira na pol, godine, obrazovanje i glumačko iskustvo, a ono što je bitno je želja da se svojom pričom doprinese pozitivnim promjenama u Kotoru.

Vrijednost kontakta između ljudi i umjetnosti ne može biti precijenjena. Taj kontakt omogućava samospoznaju, posmatranje svijeta oko nas iz različitih perspektiva, te predstavlja dragocjen vid međuljudske komunikacije. Pozorište nosi potencijal najdirektnije i najhumanije umjetnosti, najrodnije životu, koja integriše različite vidove umjetnosti, onemogućava lijenost uma, budi snagu kritičkog mišljenja prema svijetu koji nas okružuje, i vatru imaginacije koja nas podstiče da pokušavamo stvarati bolji.

Kako god se legitimisalo, pozorište se nikada ne odriče pretenzije na istinitost i svjedočenje o svijetu. Ono je par ekselans umjetnost sadašnjosti, koja suštinski izranja iz aktuelnog društvenog realiteta. Ako želi da ima opipljiv društveni značaj (a bez toga gubi svoju suštinu), mora da bude čvrsto i konkretno vezano za vrijeme koje nastaje. Osim bavljenja aktuelnim i bitnim temama (shvaćeno u širokom smislu, a ne dnevne politike), da bi pozorište ostvarilo svoju esenciju koja se nalazi u komunikaciji i emociji sa svakim pojedinačnim gledaocem, potrebno je da se tim temama bavi na scenski uzbudljive i maštovite načine, odnosno da bude vrijedno i kompleksno etički i estetski.

Dokumentarno pozorište

Iako je težnja svakog pozorišta koje pretenjuje na značaj u društvenoj zajednici u kojoj nastaje bavljenje neuralgičnim tačkama toga društva, upravo i naročito dokumentarno pozorište reflektuje potrebu umjetnika da direktno dramatišu istinu na sceni, te da kroz pozorište izraze goruće društvene probleme, neposredno, frontalno, bez skrivanja iza fiktivnih likova. Dokumentarno pozorište je, kroz istoriju, uvijek bilo strogo vezano za konkretan društveno-politički trenutak u kome je nastajalo, uvijek je bilo vrlo politički osviješćeno i društveno angažovano, kroz neposrednu problematizaciju krup-

Ali pozorište i ne treba da bude lako. Pozorište treba da boli. Prije svega treba da boli. Treba da boli stvaraoca, posrednika i posebno primaoca. Ako se makar i jedna karika dobro osjeća, to onda nije pozorište. To je onda samo prosta inscenacija. Je li bolje? To bi trebalo da bude kontrolno pitanje za sve koji izlaze iz pozorišne sale. (Erlend Lu, „Miri dani u Miksing Partu“)

nih političkih pitanja. Ono se rada u trenucima potrebe za preispitivanjem gorućih društvenih problema, i indikator je potrebe za društvenim povratkom istine u fokus, u okolnostima vladavine tehnološkog kapitalizma. Potreba za direktnim tretiranjem istine na sceni, odgovor na paniku za vraćanjem realnog, suočavanjem sa potisnutim istorijskim instinama, bolnim i prečutanim karakteristikama su dokumentarnog izraza. Ono, dakle, nastaje iz potrebe da se ispričaju istinita, lična, često i traumatična iskustva, da se na sceni neposredno otvore, a tako možda i zacijele, bolne rane.

Međutim, ispunjavanje scene elementima iz neposredne društvene realnosti nije po sebi dovoljno za pozorište. Drugim riječima, nije dokument - stvarnost taj koji kreira istinitost, nego je potrebno da se taj materijal umjetnički medijazuje i uprizori, potrebna je dramska i pozorišna zanimljivost i uzbudljivost u obradi dokumentarnog materijala. Štaviše, prevelika i prevashodna težnja ka „autentičnosti“, odnosno kreiranju „visoko etičnih produkcija“ koje teže očuvanju „izvorne istine“, bez značajnijeg propitivanja i pozorišnog preoblikovanja dokumenata („dokument“ valja shvatiti u najširem smislu riječi), može da bude sputavajuća za kreiranje autentičnog, snažnog, pokrećućeg i provokativnog pozorišnog događaja, postajući „terapijsko pozorište“, katarzično samo za uzak krug ljudi.

Pozorište zajednice

„Pozorište o Kotoru“, osim dokumentarnosti, jeste i da je ono primjer takozvanog primijenjenog pozorišta /pozorišta zajednice, koje predstavlja participativnu umjetnost, odnosno neposredno uključivanje građana u kreativne procese. Kreatori ovakvog pozorišta polaze od premise da ono nije i ne bi trebalo da bude privilegija samo pozorišnih ustanova i profesionalnih trupa, već sredstvo istraživanja i kreativnog izražavanja svakog pojedinca ili grupe u svrhe ličnog razvoja i društvenog angažmana. Ovo pozorište odvija se u lokalnim prostorima, te promovise ideju teatra kao sredstva lične i društvene akcije, i usmjereno je ka participativnosti i

Maja Mrdenović

Gradovi u kojima svi žele živjeti trebali bi biti čisti i sigurni, imati učinkovite javne službe, počivati na dinamičnoj ekonomiji, nuditi kulturnu stimulaciju i poduzimati što je moguće više da bi se zaliječile rasne, klasne i etničke podjele u društvu. To nisu gradovi u kojima živimo. Gradovi nisu uspješni ni po jednom od tih faktora zbog politika upravljanja, nepopravljivih socijalnih problema i ekonomskih silnica van lokalne kontrole. Grad nije svoj gospodar. Pa ipak, nešto je krenulo krivo, radikalno krivo u našem shvaćanju što bi grad trebao biti. Trebamo zamisliti kako bi konkretno izgledao čist, siguran, učinkovit, dinamičan, poticajan, pravedan grad – potrebne su nam slike da bismo naše gospodare kritički suočili s onime što bi trebali činiti.

(Richard Senet, „Otvoreni grad“)

Ja primjećujem da velika većina ljudi koje ja srijećem kad ponešto i progovore o svim ovim stvarima o kojima ovdje govorimo obično bude - nemoj da sam ti ja rekao. Meni je to utisak za Kotor - nemoj da sam ti ja rekao. Ne znam da li je strah ili je to nešto ušlo već u neki genotip. Potrebno je da se jasno i glasno kažu stvari.

Vjerujem u borbe sa vjetrenjačama i tako doživljavam ovaj projekat... i vjerujem da živa emocija na sceni ima veliku moć.

Foto: Stefan Larzarević

Nekako vidim tu podjelu koliko je osoba zavisna od samog grada, vlasti, opštine, administracije u svom zanimanju - ako si nezavistan, bilo finansijski, bilo svojim zanimanjem, kako ti je drugačiji doživljaj grada. Osobe koje su zavisne su u problemu i one se susreću sa nekom istinom; a ja koja nisam zavisna od gradskih vlasti u ekonomskom smislu, ja se sa tom istinom ne susrećem, i onda ja tu vidim čarobno mjesto, vidim tu maglicu, vidim jahtu. Osjećam da imamo dva opozita, dvije perspektive.

Bez obzira što grad umire, i dalje ima neki magnetizam... i odbija nas i privlači, malo šizofrena situacija.

DO SADA JE ODRŽANO 4 RADIONICE „POZORIŠTA O KOTORU“ NA KOJIMA JE UČESTVOVALO 45 GRAĐANA/KI. UKOLIKO ŽELITE DA SE UKLJUČITE, INFORMIŠITE SE NA WWW.EXPEDITIO.ORG

Kad je bila situacija da smo se borili protiv buke, 250 stanovnika staroga grada je potpisalo peticiju. Ulazili smo u kuće i ja sam od tada strašno uznemirena - kako ljudi žive - oni stvarno žive u strahu. Toliko je ljudi bilo koji su se pripremili da dođu na sastanak koji smo organizovali i da kažu nešto o tome, tek tada je došao do pravog izražaja taj strah, koliko su oni bili nemoćni da išta kažu... Mislim da su nadležni trebali da budu ovdje, da nas zaštite, da kažu nešto.

Napomena: U Žurnalu su navedeni citati učesnika/ca radionica.

7 KLJUČNIH TEMA

na osnovu mišljenja učesnika/ca radionica

- 1 Život u strahu
- 2 Grad iz djetinjstva
- 3 Borba protiv kulture
- 4 Grad kulisa - prazna punoća
- 5 Ljubav prema gradu
- 6 Novac i grad
- 7 Pasivnost gradske vlasti

Za ovaj projekat sam zainteresovana zato što smatram da ovakva vrsta projekata može da podstakne otvaranje svih onih rana koje su negdje duboko zakopane u nama. Njihovo liječenje može pak pomoći formiranju neke kritične mase, koja može da doprinese da sagledamo Kotor iz različitih uglova, a samim tim i da doprinesemo svi zajedno da se stanje u kojem se Kotor nalazi promijeni.

Foto: Stefan Larzarević